

Amb llapis o a màquina

La preposició a denota —entre altres tipus de relació— el mode de l'acció; i la preposició amb denota —també entre alguns altres tipus de relació— l'instrument o el mitjà. Com que hi ha una analogia evident entre la manera i l'instrument o mitjà, que arriben sovint a confondre's en un concepte indestriable, no és gens estrany que tingui lloc una concurrència en l'ús d'aquestes dues preposicions. Dit altrament, que en alguns casos determinats aquestes preposicions es puguin considerar intercanviables. Ens ho confirma plenament l'ús alternatiu de Fabra en algunes definicions del seu Diccionari General. Llegim, així, a la definició de canoa, «embarcació lleugera... moguda a quatre, sis o vuit remes, o bé a motor...». I, en canvi, a la de canot, «embarcació lleugera d'esport moguda a rem, a la vela o amb motor». Es a dir, a motor i amb motor amb el mateix significat, encara que en el primer cas es vulgui indicar la manera i en el segon l'instrument, conceptes, però que, com hem dit, aquí esdevenen indestriables. Anàlogament, a galera, llegim «vaixell antic mogut principalment amb remes; nau gran... moguda a rem i a vela...».

Això no vol dir, però, que denotant aquests tipus de relació, a i amb siguin en tots els casos intercanviables. En molts casos és l'ús idiomàtic, o si es vol tradicional, que prescriu de recórrer a una d'aquestes dues preposicions amb exclusió de l'altra. Veiem, així, en la definició del verb escriure de la mateixa obra, el doble exemple *Escriu amb llapis, a màquina*, que creiem que correspon a aquest ús tradicional, sòlidament establert i fixat, que ens privaria de dir, al nostre entendre, «*Escriu a llapis, amb màquina*». Seria, certament, molt còmode de poder indicar que d'acord amb l'estricta lògica gramatical la solució amb la preposició a correspon a la pregunta *Com (funciona)?* i la que utilitza la preposició amb a la pregunta *Amb què (funciona)?* Però sense dubte a causa de la identificació d'aquests dos conceptes a què s'ha arribat en alguns casos, l'ús fixat en la nostra llengua no sempre obeeix a aquesta lògica gramatical. Una forta tendència actual indueix a substituir, en molts d'aquests casos d'ús tradicional, amb per a tendència contra la qual creiem que caldria reaccionar. L'única part del cos humà, entesa com a instrument, que sembla admetre la preposició a és la mà: *Fer una cosa a mà* (però, també amb la mà, amb les mans. En canvi, no es fa res «a peu», «a dit» o «a cap», sinó amb el peu, amb el dit i amb el cap. Per això no ens decidirem a admetre «designar algú a dit», encara que es vulgui denotar la manera, i optariem decididament per designar-lo amb el dit.